Hukuk Bölümü 2003/1 E., 2003/3 K.

- **EK PROJE**
- **İDARECE YAPTIRILAN TESİSE EK PROJE**
- **KÖY MUHTARLIĞINCA TAŞINMAZA YAPILAN MÜDAHALENİN ÖNLENMESİ İSTEMİ**
- **MÜDAHALENİN ÖNLENMESİ İSTEMİ**

- 442 S. KÖY KANUNU [Madde 13]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 2]
- 3202 S. KÖYE YÖNELİK HİZMETLER HAKKINDA KANUN [Madde 2]
- 3202 S. KÖYE YÖNELİK HİZMETLER HAKKINDA KANUN [Madde 41]

"İçtihat Metni"

OLAY : Çankırı İli, Şabanözü İlçesi, Büyükyakalı Köyü Kanalizasyon Şebeke ve Foseptik İnşaatı Projesi ve Ek Proje kapsamında Köy Muhtarlığınca, davacının ev inşa ettirdiği tapulu taşınmazı içinden kanalizasyon hattı geçirilmiştir.

Davacı, kanalizasyon geçirilmek suretiyle Köy Muhtarlığınca taşınmazına yapılan müdahalenin önlenmesi istemiyle, 24.4.2001 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

ŞABANÖZÜ SULH HUKUK MAHKEMESİ; 11.12.2001 gün ve E: 2001/76, K: 2001/227 sayı ile, Çankırı Köy Hizmetleri Müdürlüğünce dava konusu yerin ek proje ile projeye dahil edildiğinin ve çalışmanın projeye uygun olarak Köy Muhtarlığınca yapıldığının Mahkemeye bildirildiği; davacının taşınmazına kanalizasyon borularının döşenmesi işleminin Köy Hizmetleri Müdürlüğünce alınan kararla Köy Muhtarlığınca uygulandığı; idarenin almış olduğu karara dayanarak yaptığı işlemlere ilişkin uyuşmazlıkların çözümünün idari yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili tarafından, bu kez, taşınmazında kanalizasyon döşenmesi işlemi ve dayanağı ek projenin iptali istemiyle, 20.3.2002 gününde idari yargı yerinde dava açılmıştır.

ANKARA 7. İDARE MAHKEMESİ, 3.10.2002 gün ve E: 2002/416 sayı ile, olayda usulüne uygun olarak tesis edilen bir idari işlem (proje) ya da idari eylem olmaksızın, başka bir deyişle hukuksal bir dayanak bulunmaksızın davacının mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın konuyu düzenleyen özel hukuk kurallarına göre adli yargı yerince çözümlenmesi gerektiği sonucuna varıldığı; ancak, daha önce adli yargı yerince görevsizlik kararı verildiği ve kesinleştiğinden bahisle, görevli merciin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına bu konuda verilecek karara değin davanın incelenmesinin ertelenmesine karar verilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Yılmaz Derme, Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Bekir AKSOYLU, Ayla ALKIVILCIM, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 10/3/2003 günlü toplantısında, Raportör- Hakim İsa YEĞENOĞLU' nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Tülin ÖZGENÇ'in davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli yargıda Köy Muhtarlığı; idari yargıda Köy Muhtarlığının yanısıra Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü de hasım gösterilerek dava açılmış ise de, olayda Kanalizasyon Projesi Köy Hizmetlerince Köy Yönetimi adına gerçekleştirilmiş olup, farklı birimler olmakla birlikte her iki idarenin görevinde olan aynı kamu hizmetini müşterek yürütmeleri nedeniyle davalıların her ikisi yönünden de uyuşmazlıkta "tarafların aynı olması" koşulunun gerçekleştiği kabul edilerek, İdare Mahkemesince anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmemiş olup, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verildi.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

Dava, Köy Hizmetlerince gerçekleştirilen kanalizasyon şebekesi projesi kapsamında Köy Muhtarlığınca uygulanan ek projenin iptali isteminden ibarettir.

442 sayılı Köy Kanunu'nun 13. maddesinde, evlerden dökülecek pis suların kuyu, çeşme, pınar sularına karışmayarak ayrıca akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak, köylünün mecburi işleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. maddesinin (d) bendinde, köy ve bağlı yerleşim birimlerinin yol, su, elektrik, kanalizasyon tesislerinin inşaatı, bakımı, onarımı, geliştirme ve işletme hizmetlerini düzenlemek üzere gerekli tedbirleri almak, bakım, onarım, işletme ve geliştirme hizmetlerine ait esasları tespit etmek ve yürütmek, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmış; aynı Yasa'nın 41. maddesinde de, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, Devlet kurum ve müesseseleri ile kamu tüzelkişileri, kooperatifler, kurumlar ve gerçek kişiler tarafından vaki olacak görevleri ile ilgili hizmet taleplerini, kendi imkanları ölçüsünde, yapılacak anlaşma esasları çerçevesinde ve karşılıkları, adıgeçen kuruluş ve kişilerden karşılanmak şartı ile yerine getirmeye, tesislerin emniyeti bakımından gerekli düzenlemeleri yapmaya yetkili olduğu belirtilmiştir.

Anılan yasal düzenlemelere göre, köy kanalizasyon şebekesinin yapılması konusunda, Köy Yönetimi ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, belirli esaslar dahilinde müşterek görev ve sorumluluklarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projenin hukuka aykırı olduğu nedeniyle iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak davalar ile idarenin aynı plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak davaların görüm ve çözümünün, iptal ve tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Belirtilen genel kabul doğrultusunda olan ve "Devlet Karayolları veya Su İşleri Umum Müdürlükleri, Belediyeler veya Hususi İdareler gibi amme teşekküllerinin verdikleri kararlar sonunda ve plan ve projelere uygun olmak üzere tesisler yaptırmış olmaları veya bu tesisleri kullanmaları veya bu tesislere bakmaları sebebiyle ferdlerin uğramış oldukları zararların tazminine ilişkin davaların idari davalardan olduklarına ve bu bakımdan bu davalarda idari kazanın vazifeli bulunduğuna ..." ilişkin 11.2.1959 günlü, E: 1958/17, K: 1959/15 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu kararının III. bendinde, "İstimlaksız el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanunu'na uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava, Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan veya projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projelere aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bendde anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur." denilmektedir. (Anılan Y.İ.B.K. kararı, 11.5.1959 tarih ve 10202 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

Olayda, idari yargı dosyasında bulunan davalılardan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünce verilen savunma dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden: Çankırı Valiliği Kriz Merkezince, 29.9.2000 gün ve 2000/06 sayı ile, 6.6.2000 tarihinde meydana gelen depremden etkilenen köyler arasında sayılan Şabanözü İlçesi Büyükyakalı Köyü için kanalizasyon altyapı inşaatının, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünce hazırlanan projesine göre ihale ile yaptırılmasına ve bedelinin Başbakanlık Acil Destek Proğramı kapsamındaki ödenekten karşılanmasına karar verildiği; bu karar gereğince yapılan ihale sonunda işi yüklenen taşeronun Köy Hizmetlerinin kontrollüğünde 18.10.2000 gününde işe başladığı; Büyükyakalı Köyü Muhtarlığınca, Köydeki yeni binaların da şebekeye dahil edilmesinin istenilmesi üzerine, Özel İdare Müdürlüğünce ihtiyaç kadar büz verilmek ve işçiliği ile uygulaması Köy Muhtarlığınca gerçekleştirilmek üzere ilave etüd proje çalışması yapıldığı; bu suretle, davacının ev inşa ettiği taşınmazda ek projeye göre Köy Muhtarlığınca kanalizasyon döşendiği anlaşılmakta olup, davacı tarafından, Şabanözü Sulh Hukuk Mahkemesi'nin E: 2002/3.D.İş sayısında açılan tespit dosyasına ibraz edilen bilirkişi raporları ile, kanalizasyondan kaynaklanan sızıntı nedeniyle pis suların avluyu kapladığı ve zeminin çamurlaştığı gibi, inşaatın rutubetlendiğinin ve dış cephe sıvalarının yer yer döküldüğünün, pis su sızıntısının içme suyu kuyusuna karışabileceğinin saptandığı, dolayısıyla köyün ortak yerlerinden geçirilmesi mümkün iken taşınmazında kanalizasyon döşenmesini öngören projenin hatalı olduğu ileri sürülerek, idari yargı yerinde ek projenin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Belirtilen duruma ve davanın açılış biçimine göre, davacı tarafından işin projeye aykırı yapıldığı iddia edilmeyip bizzat projenin hatalı olduğunun ileri sürülmüş olması karşısında, bir idari işlemin hukuka uygunluğunun yargısal denetimi işin esasını teşkil etmekte olup, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a. maddesi kapsamında bulunan "İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları"nın görüm ve çözümünde idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Ankara 7. İdare Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddi gerekmektedir.

SONUÇ: Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 7. İdare Mahkemesi'nin başvurusunun REDDİNE, 10.3.2003 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.